

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (šiesta komora)

zo 16. novembra 2023*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Hospodárska a menová politika – Prudenciálne požiadavky na úverové inštitúcie – Nariadenie (EÚ) č. 575/2013 – Článok 4 odsek 1 body 1 a 42 – Vymedzenie pojmov – Pojmy ‚úverová inštitúcia‘ a ‚povolenie‘ – Poskytovanie úverov bez povolenia“

Vo veci C-427/22,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Värchoven kasacionen säd (Najvyšší kasačný súd, Bulharsko) z 21. júna 2022 a doručený Súdnemu dvoru 28. júna 2022, ktorý súvisí s konaním proti

BG,

za účasti:

Värchovna kasacionna prokuratura,

SÚDNY DVOR (šiesta komora),

v zložení: predseda šiestej komory T. von Danwitz, sudcovia P.G. Xuereb a A. Kumin (spravodajca),

generálny advokát: A. Rantos,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Európska komisia, v zastúpení: A. Nijenhuis, D. Triantafyllou a I. Zaloguin, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: bulharčina.

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 4 ods. 1 bodov 1 a 42 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 575/2013 z 26. júna 2013 o prudenciálnych požiadavkách na úverové inštitúcie a investičné spoločnosti a o zmene nariadenia (EÚ) č. 648/2012 (Ú. v. EÚ L 176, 2013, s. 1).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci trestného konania vedeného proti BG, ktorý bol uznaný vinným z poskytnutia úročených pôžičiek dvom fyzickým osobám bez potrebného povolenia na tento účel.

Právny rámec

Právo Únie

Nariadenie č. 575/2013

- 3 Podľa odôvodnenia 5 nariadenia č. 575/2013:

„Toto nariadenie a smernica [Európskeho parlamentu a Rady] 2013/36/EÚ [z 26. júna 2013 o prístupe k činnosti úverových inštitúcií a prudenciálnom dohlade nad úverovými inštitúciami a investičnými spoločnosťami, o zmene smernice 2002/87/ES a o zrušení smerníc 2006/48/ES a 2006/49/ES (Ú. v. EÚ L 176, 2013, s. 338)] by mali spoločne tvoriť právny rámec upravujúci prístup k činnosti, rámec dohľadu a prudenciálne pravidlá pre úverové inštitúcie a investičné spoločnosti (ďalej spoločne len ‚inštitúcie‘). Preto by sa toto nariadenie malo vykladať spoločne s uvedenou smernicou.“

- 4 Článok 1 tohto nariadenia s názvom „Rozsah pôsobnosti“ v prvom pododseku stanovuje:

„V tomto nariadení sa stanovujú jednotné pravidlá týkajúce sa všeobecných prudenciálnych požiadaviek, ktoré musia spĺňať inštitúcie, nad ktorými sa vykonáva dohľad podľa smernice 2013/36/EÚ, v súvislosti s týmito položkami:

- a) požiadavky na vlastné zdroje, ktoré sa vzťahujú na plne vyčísliteľné, jednotné a štandardizované prvky kreditného rizika, trhového rizika, operačného rizika a rizika vyrovnaní;
- b) požiadavky obmedzujúce veľkú majetkovú angažovanosť;
- c) po nadobudnutí účinnosti delegovaného aktu uvedeného v článku 460 požiadavky na likviditu, ktoré sa vzťahujú na plne vyčísliteľné, jednotné a štandardizované prvky rizika likvidity;
- d) povinnosť predkladať správy týkajúca sa písmen a), b) a c) a využívania pákového efektu;
- e) požiadavky na zverejňovanie.“

5 Článok 4 uvedeného nariadenia s názvom „Vymedzenia pojmov“ v odseku 1 stanovuje:

„Na účely tohto nariadenia sa uplatňujú tieto vymedzenia pojmov:

1) ‚úverová inštitúcia‘ je spoločnosť, ktorej predmetom činnosti je prijímanie vkladov alebo iných návratných peňažných prostriedkov od verejnosti a poskytovanie úverov na vlastný účet;

...

3) ‚inštitúcia‘ je úverová inštitúcia alebo investičná spoločnosť;

...

26) ‚finančná inštitúcia‘ je spoločnosť, ktorá nie je inštitúciou a ktorej hlavným predmetom činnosti je nadobúdať podiely alebo vykonávať jednu alebo viac činností uvedených v bodoch 2 až 12 a v bode 15 prílohy I k smernici 2013/36/EÚ...

...

42) ‚povolenie‘ je nástroj, ktorý vydali orgány v akejkoľvek podobe a prostredníctvom ktorého sa udeľuje oprávnenie na podnikanie;

...“

6 Článok 4 ods. 1 bod 1 nariadenia č. 575/2013, zmeneného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/2033 z 27. novembra 2019 (Ú. v. EÚ L 314, 2019, s. 1) (ďalej len „zmenené nariadenie č. 575/2013“), stanovuje:

„Na účely tohto nariadenia sa uplatňujú tieto vymedzenia pojmov:

1) ‚úverová inštitúcia‘ je spoločnosť, ktorej činnosť pozostáva z ktorejkoľvek z týchto činností:

a) prijímanie vkladov alebo iných návratných peňažných prostriedkov od verejnosti a poskytovanie úverov na vlastný účet;

b) vykonávanie ktorejkoľvek z činností uvedených v oddiele A bodoch 3 a 6 prílohy I k smernici [Európskeho parlamentu a Rady] 2014/65/EÚ [z 15. mája 2014 o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorou sa mení smernica 2002/92/ES a smernica 2011/61/EÚ (Ú. v. EÚ L 173, 2014, s. 349)], ak sa uplatňuje jeden z nasledujúcich ukazovateľov, ale spoločnosť nie je obchodníkom s komoditami a emisnými kvótami, podnikom kolektívneho investovania ani poisťovňou:

i) celková hodnota konsolidovaných aktív spoločnosti sa rovná alebo prekračuje 30 miliárd EUR;

ii) celková hodnota aktív spoločnosti je nižšia ako 30 miliárd EUR a spoločnosť je súčasťou skupiny, v ktorej celková hodnota konsolidovaných aktív všetkých spoločností v skupine, ktoré jednotlivo majú celkové aktíva nižšie ako 30 miliárd EUR a vykonávajú ktorúkoľvek z činností uvedených v oddiele A bodoch 3 a 6 prílohy I k smernici 2014/65/EÚ, sa rovná alebo prekračuje 30 miliárd EUR; alebo

iii) celková hodnota aktív spoločnosti je nižšia ako 30 miliárd EUR a spoločnosť je súčasťou skupiny, v ktorej celková hodnota konsolidovaných aktív všetkých spoločností v skupine, ktoré vykonávajú ktorúkoľvek z činností uvedených v oddiele A bodoch 3 a 6 prílohy I k smernici 2014/65/EÚ, sa rovná alebo prekračuje 30 miliárd EUR, ak orgán konsolidovaného dohľadu po porade s kolégiom orgánov dohľadu takto rozhodne, aby riešil možné riziká obchádzania a možné riziká pre finančnú stabilitu [Európskej ú]nie;

na účely písm. b) bodov ii) a iii) platí, že ak je spoločnosť súčasťou skupiny z tretej krajiny, celková hodnota aktív každej pobočky skupiny z tretej krajiny povolenej v Únii sa zahrnie do kombinovanej celkovej hodnoty aktív všetkých spoločností v skupine.“

7 Podľa článku 62 bodu 1 nariadenia 2019/2033 sa názov nariadenia č. 575/2013 nahrádza takto:

„Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 575/2013 z 26. júna 2013 o prudenciálnych požiadavkách na úverové inštitúcie a o zmene nariadenia (EÚ) č. 648/2012.“

Smernica 2013/36

8 Podľa odôvodnení 2 a 42 smernice 2013/36:

„(2) Táto smernica by mala okrem iného obsahovať ustanovenia upravujúce udeľovanie povolení na výkon činnosti, nadobúdanie kvalifikovaných účastí, uplatňovanie slobody usadiť sa a slobody poskytovať služby, právomoci orgánov dohľadu domovského a hostiteľského členského štátu v tejto súvislosti a ustanovenia upravujúce počiatočný kapitál a preskúmanie úverových inštitúcií a investičných spoločností orgánmi dohľadu... Táto smernica by sa... mala vykladať spolu s nariadením [č. 575/2013] a mala by spolu s uvedeným nariadením tvoriť právny rámec, ktorým sa riadia bankové činnosti, rámec dohľadu a prudenciálne pravidlá pre úverové inštitúcie a investičné spoločnosti.

...

(42) Touto smernicou by nemali byť dotknuté žiadne ustanovenia v právnych predpisoch členských štátov týkajúce sa trestnoprávnych sankcií.“

9 Článok 1 tejto smernice znie takto:

„Touto smernicou sa ustanovujú pravidlá týkajúce sa:

a) prístupu k činnosti úverových inštitúcií a investičných spoločností (ďalej spolu len ‚inštitúcie‘);

...“

10 Článok 3 uvedenej smernice, nazvaný „Vymedzenie pojmov“, v odseku 1 stanovuje:

„Na účely tejto smernice sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

1) ‚úverová inštitúcia‘ je úverová inštitúcia vymedzená v článku 4 ods. 1 bode 1 nariadenia [č. 575/2013];

...

- 22) ‚finančná inštitúcia‘ je finančná inštitúcia vymedzená v článku 4 ods. 1 bode 26 nariadenia [č. 575/2013];
- ...
- 38) ‚povolenie‘ je povolenie vymedzené v článku 4 ods. 1 bode 42 nariadenia [č. 575/2013];
- ...“
- 11 Kapitola 1 hlavy III smernice 2013/36 s názvom „Všeobecné požiadavky na prístup k činnosti úverových inštitúcií“ obsahuje okrem iného článku 8 a 9.
- 12 Článok 8 tejto smernice s názvom „Udeľovanie povolení“ v odseku 1 stanovuje:
„Členské štáty požadujú od úverových inštitúcií, aby pred začatím svojej činnosti získali potrebné povolenie. ...“
- 13 Článok 9 uvedenej smernice, nazvaný „Zákaz podnikania v oblasti prijímania vkladov a iných návratných zdrojov od verejnosti pre osoby alebo podniky, ktoré nie sú úverovými inštitúciami“, v odseku 1 stanovuje:
„Členské štáty zakážu osobám alebo podnikom, ktoré nie sú úverovými inštitúciami, podnikáť v oblasti prijímania vkladov a iných návratných zdrojov od verejnosti.“
- 14 Smernica 2013/36 obsahuje hlavu V s názvom „Ustanovenia týkajúce sa slobody usadiť sa a slobody poskytovať služby“, ktorej kapitola 1 s názvom „Všeobecné zásady“ obsahuje okrem iného článok 34 tejto smernice.
- 15 Tento článok 34 s názvom „Finančné inštitúcie“ v odseku 1 stanovuje:
„Členské štáty ustanovia, že činnosti uvedené v prílohe I sa na ich území môžu vykonávať v súlade s článkom 35, článkom 36 ods. 1, 2 a 3, článkom 39 ods. 1 a 2 a článkami 40 až 46 buď prostredníctvom založenia pobočky alebo poskytovania služieb, a to akoukoľvek finančnou inštitúciou z iného členského štátu, či už ide o dcérsku spoločnosť úverovej inštitúcie alebo spoločnú dcérsku spoločnosť dvoch alebo viacerých úverových inštitúcií, ktorej zakladajúca listina a stanovy povoľujú vykonávanie týchto činností, a ktorá spĺňa všetky tieto podmienky:
...“
- 16 Body 1 a 2 prílohy I k smernici 2013/36, nazvanej „Zoznam činností, na ktoré sa vzťahuje vzájomné uznávanie“, znejú takto:
1. Prijímanie vkladov a iných návratných zdrojov.
 2. Poskytovanie úverov okrem iného vrátane: spotrebiteľských úverov, úverových dohôd týkajúcich sa nehnuteľného majetku, faktoringu, s regresom a bez regresu, financovania obchodných transakcií (vrátane forfajtingu).“

Smernica 2014/65

- 17 Príloha I k smernici 2014/65 má názov „Zoznam služieb, činností a finančných nástrojov“. Oddiel A tejto prílohy I, nazvaný „Investičné služby a činnosti“, v bodoch 3 a 6 stanovuje:

„3. Obchodovanie na vlastný účet;

...

6. Upisovanie finančných nástrojov a/alebo umiestňovanie finančných nástrojov na základe pevného záväzku.“

Bulharské právo

Trestný zákon

- 18 Ustanovenie § 252 ods. 1 Nakazatelen kodex (Trestný zákon) stanovuje:

„Kto bez príslušného povolenia vykonáva v rámci podnikateľskej činnosti bankové, poisťovacie alebo iné finančné operácie, poskytuje platobné služby alebo vydáva elektronické peniaze, pre ktoré sa takéto povolenie vyžaduje, potrestá sa odňatím slobody od troch do piatich rokov a prepadnutím až polovice svojho majetku.“

Zákon o úverových inštitúciách

- 19 Ustanovenie § 2 ods. 1 Zakon za kreditnite institucii (zákon o úverových inštitúciách) (DV č. 59 z 21. júla 2006) v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (ďalej len „zákon o úverových inštitúciách“) definuje pojem „banka“ (úverová inštitúcia) takto:

„Právnická osoba, ktorá prijíma vklady alebo iné návratné peňažné prostriedky od verejnosti a poskytuje úvery alebo iné financovanie na vlastný účet a na vlastné riziko.“

- 20 Ustanovenie § 3 ods. 1 bod 3 tohto zákona definuje pojem „finančná inštitúcia“ ako osobu, ktorá nie je inštitúciou a priemyselnou holdingovou spoločnosťou, ktorej hlavná činnosť spočíva najmä v poskytovaní úverov z peňažných prostriedkov, ktoré nepochádzajú z vkladov alebo iných návratných peňažných prostriedkov prijatých od verejnosti.

- 21 Ustanovenie § 3a ods. 1 uvedeného zákona stanovuje:

„Na výkon činností uvedených v § 2 ods. 2 bodoch 6, 7 a 12 a v § 3 ods. 1 bodoch 2 a 3 v rámci podnikateľskej činnosti musí byť osoba zapísaná do verejného registra [Balgarska narodna banka (BNB)], ak je pre ňu jedna alebo viacero takýchto činností hlavnou činnosťou. Kritériá definovania hlavnej činnosti sú stanovené nariadením BNB.“

- 22 Podľa § 13 ods. 1 toho istého zákona sa na výkon bankových činností vyžaduje povolenie vydané BNB.

- 23 Doplnujúce ustanovenia zákona o úverových inštitúciách vo svojom odseku 4 stanovujú, že sa ním vykonávajú najmä ustanovenia smernice 2013/36.

Konanie vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 24 V období od apríla 2016 do septembra 2017 BG, bulharský štátny príslušník, ktorý počas tohto obdobia zastával funkciu člena mestskej rady, poskytol dvom fyzickým osobám úročené pôžičky v hotovosti.
- 25 Rozsudkom z 1. októbra 2020 bol BG uznaný vinným, že vykonával bankové operácie v rámci podnikateľskej činnosti bez toho, aby disponoval príslušným povolením, ktoré na tento účel vyžaduje zákon o úverových inštitúciách. Bol preto, konkrétne na základe § 252 ods. 1 Trestného zákona, odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní troch rokov s podmieneným odkladom na štyri roky a bol mu uložený trest prepadnutia určitého majetku, ktorého bol vlastníkom.
- 26 Tento rozsudok bol potvrdený v odvolacom konaní rozsudkom z 15. apríla 2021. BG preto podal proti tomuto rozsudku kasačný opravný prostriedok na Värchoven kasacionen säd (Najvyšší kasačný súd, Bulharsko), ktorý je v prejednávanej veci vnútroštátnym súdom, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania.
- 27 Tento súd uvádza, že v súlade s relevantnými ustanoveniami Nakazatelen procesualen kodex (Trestný poriadok) môže najmä rozhodnúť o oslobodení obžalovaného spod obžaloby, ak skutkové okolnosti veci umožňujú dospieť k záveru, že obžalovaný nie je páchatelom skutku, ktorý sa mu kladie za vinu, alebo ak tento skutok nevedie k trestnému činu, alebo zmeniť rozsudok vydaný v odvolacom konaní prekvalifikovaním uvedeného skutku na iný trestný čin, za ktorý možno uložiť rovnaký alebo nižší trest ako za trestný čin, za ktorý bol uznaný vinným.
- 28 Na účely určenia, či môže uplatniť niektorú z týchto právomocí, však uvedený súd uvádza, že je potrebné najprv spresniť rozsah definícií uvedených v článku 4 ods. 1 bodoch 1 a 42 nariadenia č. 575/2013 v spojení s článkom 9 ods. 1 smernice 2013/36, ako aj s bodmi 1 a 2 prílohy I k tejto smernici. Výklad týchto ustanovení práva Únie je totiž relevantný na určenie skutočného významu jednotlivých znakov skutkovej podstaty trestného činu uvedeného v § 252 ods. 1 Trestného zákona, najmä pojmu „banková operácia“, ktorý je v ňom uvedený.
- 29 V tejto súvislosti vnútroštátny súd po prvé vysvetľuje, že podľa praxe bulharských súdov a bulharskej právnej vedy je význam týchto znakov vo vnútroštátnom práve objasnený zákonmi, ktoré nepatria do oblasti trestného práva, najmä zákonom o úverových inštitúciách, ktoré upravujú činnosti bánk a definujú pojmy ako „banka“, „banková transakcia“, „banková činnosť“ a „bankový úver“. Okrem toho z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že sa týmto zákonom najmä vykonávajú ustanoveniami smernice 2013/36.
- 30 Pokiaľ ide o význam pojmu „banková činnosť“, uvedený zákon uvádza, že táto činnosť spočíva v tom, že úverová inštitúcia prijíma vklady alebo iné návratné peňažné prostriedky od verejnosti a poskytuje úvery alebo iné financovanie v mene tejto inštitúcie a na jej vlastné riziko. Definícia tohto pojmu je preto podľa uvedeného súdu v súlade s definíciou v článku 4 ods. 1 bode 1 nariadenia č. 575/2013.
- 31 Po druhé uvedený súd spresňuje, že podľa § 252 ods. 1 Trestného zákona v spojení s § 13 ods. 1 zákona o úverových inštitúciách vykonávanie akejkoľvek bankovej činnosti, najmä poskytovania bankových úverov, bez udelenia povolenia vydaného BNB predstavuje trestný čin.

- 32 Po tretie ten istý súd uvádza, že vo viacerých jeho nedávnych rozhodnutiach bol spresnený pojem „banková operácia“ v zmysle § 252 ods. 1 Trestného zákona. Podľa týchto rozhodnutí tak napríklad nie je možné za takúto operáciu považovať poskytovanie úročených pôžičiek v rámci podnikateľskej činnosti z prostriedkov, ktoré nepochádzajú z vkladov prijatých od verejnosti. V rámci vecí, v ktorých boli vydané uvedené rozhodnutia, boli obžalovaní oslobodení z dôvodu, že sa toto ustanovenie uplatňovalo len na bankové činnosti, pre ktoré bol stanovený systém udeľovania povolenia na základe dohody.
- 33 Po štvrté vnútroštátny súd spresňuje, že poskytovanie úverov z prostriedkov, ktoré nevyplývajú z činnosti spočívajúcej v prijímaní vkladov alebo iných návratných peňažných prostriedkov od verejnosti, je finančnou operáciou, pre ktorú § 3a ods. 1 zákona o úverových inštitúciách stanovuje systém registrácie, a nie systém udeľovania povolenia. Výkon tejto činnosti v rámci podnikateľskej činnosti bez takejto registrácie nepredstavuje trestný čin.
- 34 Tento súd však vyjadruje pochybnosti, pokiaľ ide o presný význam definície „úverová inštitúcia“, uvedenej v článku 4 ods. 1 bode 1 nariadenia č. 575/2013. Pýta sa teda, či použitie spojky „a“ v tejto definícii, ktorá spája činnosť spočívajúcu v prijímaní vkladov alebo iných návratných peňažných prostriedkov od verejnosti s činnosťou spočívajúcou v poskytovaní úverov, znamená, že takáto inštitúcia poskytuje úvery len z prostriedkov prijatých od verejnosti, a nemôže poskytovať tiež úvery z prostriedkov získaných z iných zdrojov, ako sú vybrané poplatky alebo úroky. Tieto pochybnosti vyplývajú aj z výslovného zákazu, uvedeného v článku 9 ods. 1 smernice 2013/36, pre osoby alebo podniky, ktoré nie sú úverovými inštitúciami, prijímať od verejnosti vklady alebo iné návratné peňažné prostriedky, ako aj z okolnosti, že v bodoch 1 a 2 prílohy I k tejto smernici sa uvádzajú obidve dotknuté činnosti oddelene.
- 35 Okrem toho sa uvedený súd domnieva, že je potrebné objasniť výklad definície pojmu „povolenie“ uvedenej v článku 4 ods. 1 bode 42 nariadenia č. 575/2013. Týmto pojmom sa rozumie dokument, ktorým sa udeľuje právo vykonávať činnosť stanovenú v tomto nariadení a smernici 2013/36. Konkrétne si ten istý súd kladie otázku, či táto definícia tým, že odkazuje na „nástroj... v akejkoľvek podobe a prostredníctvom ktorého sa udeľuje oprávnenie na podnikanie“, zahŕňa tak povolenia udelené prostredníctvom licencie, ktorú pre úverové inštitúcie stanovuje vnútroštátne právo, ako aj povolenia získané prostredníctvom registrácie, čo je systém udeľovania povolenia stanovený vnútroštátnym právom pre finančné inštitúcie.
- 36 Za týchto podmienok Värchoven kasacionen säd (Najvyšší kasačný súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Má sa definícia úverovej inštitúcie uvedená v článku 4 ods. 1 bode 1 [nariadenia č. 575/2013] vykladať v tom zmysle, že poskytnutie úveru musí byť realizované výlučne z prostriedkov pochádzajúcich od verejnosti ako vklady alebo iné návratné peňažné prostriedky, alebo úverová inštitúcia môže úvery poskytovať aj z prostriedkov z iných zdrojov?
 2. Ako sa má vykladať obsah pojmu „nástroj... v akejkoľvek podobe a prostredníctvom ktorého sa udeľuje oprávnenie na podnikanie“ v zmysle článku 4 ods. 1 bodu 42 [nariadenia č. 575/2013] a zahŕňa tak systém udeľovania povolení, ako aj systém registrácie úverových činností?“

Konanie na Súdnom dvore

- 37 Vnútroštátny súd navrhol, aby bol návrh na začatie prejudiciálneho konania prejednaný v naliehavom prejudiciálnom konaní podľa článku 107 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora. Na podporu svojho návrhu tento súd uvádza, že vec, ktorú prejednáva, má naliehavú povahu, keďže skutočnosti, z ktorých je BG obvinený sú z roku 2016 a že dĺžka konania vo veci samej môže porušiť právo na spravodlivý proces.
- 38 Dňa 14. júla 2022 prvá komora Súdneho dvora na návrh sudcu spravodajcu a po vypočutí generálneho advokáta rozhodla, že návrhu sa nevyhovie z dôvodu nesplnenia podmienky naliehavosti stanovenej v článku 107.

O právomoci Súdneho dvora

- 39 Na úvod treba uviesť, že skutkové okolnosti vo veci samej nepatria do pôsobnosti nariadenia č. 575/2013, ktorého výklad je predmetom návrhu na začatie prejudiciálneho konania.
- 40 Podľa ustálenej judikatúry má však Súdny dvor právomoc rozhodovať o návrhoch na začatie prejudiciálneho konania týkajúcich sa ustanovení práva Únie v situáciách, v ktorých, i keď skutkový stav vo veciach samých nespadá priamo do pôsobnosti tohto práva, sú ustanovenia uvedeného práva na základe vnútroštátneho práva uplatniteľné z dôvodu odkazu stanoveného týmto právom na ich obsah (rozsudok zo 7. novembra 2018, C a A, C-257/17, EU:C:2018:876, bod 31, ako aj citovaná judikatúra).
- 41 V takýchto situáciách totiž existuje jasný záujem Únie na tom, aby sa s cieľom predchádzať budúcim výkladovým rozdielom vykladali ustanovenia prebrané z práva Únie jednotným spôsobom (rozsudok zo 7. novembra 2018, C a A, C-257/17, EU:C:2018:876, bod 32, ako aj citovaná judikatúra).
- 42 Výklad ustanovení práva Únie Súdny dvorom v situáciách, ktoré nepatria do pôsobnosti práva Únie, je teda odôvodnený, ak tieto ustanovenia sú na základe vnútroštátneho práva priamo a bezpodmienečne uplatniteľné na takéto situácie, aby sa zabezpečilo rovnaké posudzovanie týchto situácií a situácií, ktoré spadajú do pôsobnosti uvedených ustanovení (rozsudky zo 7. novembra 2018, C a A, C-257/17, EU:C:2018:876, bod 33, ako aj z 10. septembra 2020, Tax-Fin-Lex, C-367/19, EU:C:2020:685, bod 21 a citovaná judikatúra).
- 43 V tejto súvislosti treba ešte pripomenúť, že konkrétne skutočnosti, ktoré umožňujú preukázať, že ustanovenia práva Únie sú na základe vnútroštátneho práva priamo a bezpodmienečne uplatniteľné, musia vyplývať z návrhu na začatie prejudiciálneho konania [pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. apríla 2023, Banca A (Uplatnenie smernice o fúziách na vnútroštátnu situáciu), C-827/21, EU:C:2023:355, bod 46 a citovanú judikatúru].
- 44 V prejednávanej veci vnútroštátny súd, ktorý má jediný právomoc vykladať vnútroštátne právo v rámci systému súdnej spolupráce stanovenej článkom 267 ZFEÚ (rozsudok zo 7. novembra 2018, C a A, C-257/17, EU:C:2018:876, bod 34, ako aj citovaná judikatúra), uviedol dôvody, pre ktoré spochybňuje výklad nariadenia č. 575/2013, ako aj vzťah medzi týmto nariadením a vnútroštátnymi ustanoveniami dotknutými v konaní vo veci samej. Z konkrétnych

skutočností uvedených v návrhu na začatie prejudiciálneho konania teda vyplýva, že tento súd je povinný vychádzať z definícií stanovených v uvedenom nariadení na účely rozhodnutia vo veci samej v rámci tohto konania.

- 45 Za týchto okolností treba konštatovať, že tieto definície sa na základe bulharského práva stali priamo a bezpodmienečne uplatniteľnými na situácie, o aké ide vo veci samej, a že teda existuje jasný záujem Únie na tom, aby Súdny dvor rozhodol o návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 46 Na úvod treba uviesť, že článok 4 ods. 1 bod 1 nariadenia č. 575/2013, ktorého sa týka prvá otázka a ktorý obsahuje definíciu pojmu „úverová inštitúcia“, bol zmenený nariadením 2019/2033.
- 47 Pred touto zmenou bol tento pojem definovaný ako „spoločnosť, ktorej predmetom činnosti je prijímanie vkladov alebo iných návratných peňažných prostriedkov od verejnosti a poskytovanie úverov na vlastný účet“.
- 48 Od uvedenej zmeny sa „úverovou inštitúciou“ rozumie spoločnosť, ktorej činnosť pozostáva z ktorejkoľvek z činností uvedených v článku 4 ods. 1 bodu 1 písm. a) a b) zmeneného nariadenia č. 575/2013.
- 49 Týmito poslednými uvedenými činnosťami sú v súlade s týmto článkom 4 ods. 1 bodom 1 písm. a) „prijímanie vkladov alebo iných návratných peňažných prostriedkov od verejnosti a poskytovanie úverov na vlastný účet“ a v súlade s uvedeným článkom 4 ods. 1 bodom 1 písm. b) „vykonávanie ktorejkoľvek z činností uvedených v oddiele A bodoch 3 a 6 prílohy I k smernici [2014/65]“ za určitých podmienok.
- 50 V prejednávanej veci treba na jednej strane uviesť, že podľa vysvetlení poskytnutých vnútroštátnym súdom je definícia pojmu „úverová inštitúcia“ v zmysle článku 4 ods. 1 bodu 1 nariadenia č. 575/2013 relevantná pre výklad trestnoprávneho ustanovenia, na základe ktorého bolo rozhodnuté o odsúdení BG.
- 51 Na druhej strane sa toto odsúdenie týka skutkov, ku ktorým došlo v období od apríla 2016 do septembra 2017, teda pred nadobudnutím účinnosti zmeny článku 4 ods. 1 bodu 1 tohto nariadenia nariadením 2019/2033.
- 52 Nie je pritom vylúčené, že táto zmena má vplyv na zásadu retroaktívneho uplatnenia priaznivejšieho trestného zákona (*lex mitior*). Hoci spis, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, neposkytuje informácie o spôsobe, akým je táto zásada zakotvená v bulharskom práve, nič to nemení na tom, že táto zásada je v každom prípade zaručená článkom 7 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950 [pozri v tomto zmysle rozsudok ESLP zo 17. septembra 2009, Scoppola v. Taliansko (č. 2), CE:ECHR:2009:0917JUD 001024903, § 109], ktorého účastníkom je Bulharská republika.
- 53 Za týchto podmienok treba na účely odpovede na prvú otázku zohľadniť zmenu článku 4 ods. 1 bodu 1 nariadenia č. 575/2013 vykonanú nariadením 2019/2033.

- 54 Napokon a s výhradou overení, ktoré prináleží vykonať vnútroštátnemu súdu, sa zdá, že BG nevykonával žiadnu z činností uvedených v článku 4 ods. 1 bode 1 písm. b) zmeneného nariadenia č. 575/2013.
- 55 Treba preto konštatovať, že svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 4 ods. 1 bod 1 písm. a) zmeneného nariadenia č. 575/2013 vykladať v tom zmysle, že na spoločnosť sa vzťahuje pojem „úverová inštitúcia“ v zmysle tohto článku 4 ods. 1 bodu 1 len vtedy, ak jej činnosť spočíva v poskytovaní úverov z peňažných prostriedkov pochádzajúcich z vkladov alebo iných návratných peňažných prostriedkov prijatých od verejnosti, s výnimkou finančných prostriedkov pochádzajúcich z iných zdrojov.
- 56 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry výklad ustanovenia práva Únie vyžaduje zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj kontext, do ktorého patrí, ako aj ciele a účel, ktorý sleduje akt, ktorého je súčasťou. Genéza ustanovenia práva Únie môže tiež poskytnúť informácie relevantné pre jeho výklad (rozsudok zo 16. marca 2023, Towercast, C-449/21, EU:C:2023:207, bod 31 a citovaná judikatúra).
- 57 Pokiaľ ide o znenie článku 4 ods. 1 bodu 1 písm. a) zmeneného nariadenia č. 575/2013, treba uviesť, že toto ustanovenie obsahuje dva prvky, a to na jednej strane „prijímanie vkladov alebo iných návratných peňažných prostriedkov od verejnosti“ a na druhej strane „poskytovanie úverov na vlastný účet“. Okrem toho sú tieto dva prvky spojené spojkou „a“.
- 58 Z toho treba vyvodiť, že na spoločnosť, ktorá nevykonáva žiadnu činnosť uvedenú v tomto článku 4 ods. 1 bode 1 písm. b), sa pojem „úverová inštitúcia“ v zmysle uvedeného článku 4 ods. 1 bodu 1 vzťahuje len vtedy, ak jej činnosť spočíva súčasne v prijímaní vkladov alebo iných návratných peňažných prostriedkov od verejnosti a v poskytovaní úverov na jej vlastný účet.
- 59 Okrem toho, hoci nie je vylúčené, že úvery sa poskytujú z prostriedkov pochádzajúcich z iných zdrojov, než sú vklady alebo iné návratné peňažné prostriedky prijaté od verejnosti, vo všeobecnosti nevyhnutne existuje súvislosť medzi prijímaním vkladov a poskytnutím úverov.
- 60 Potvrďuje to aj účel článku 4 ods. 1 bodu 1 písm. a) zmeneného nariadenia č. 575/2013, ktorým je poskytnúť funkčnú definíciu pojmu „úverová inštitúcia“.
- 61 Toto ustanovenie má totiž svoj pôvod v článku 1 prvej zarážke prvej smernice Rady 77/780/EHS z 12. decembra 1977 o koordinácii ustanovení upravených zákonmi, inými právnymi predpismi a správными opatreniami týkajúcimi sa prístupu k činnosti úverových inštitúcií a jej vykonávaniu [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 322, 1977, s. 30).
- 62 Z genézy tohto posledného uvedeného ustanovenia však vyplýva, že definícia pojmu „úverová inštitúcia“ je založená na funkcii, ktorú vykonávajú najmä banky v peňažnom obehú národných ekonomík, pričom ich hlavná úloha spočíva vo vytvorení väzby medzi úsporami a investíciami, teda v zhromažďovaní a požičaní finančných prostriedkov <návrh smernice Rady o koordinácii ustanovení upravených zákonmi, inými právnymi predpismi a správными opatreniami týkajúcimi sa prístupu k činnosti [úverových] inštitúcií a jej vykonávaniu [COM (74)2010 final, s. 6]>.
- 63 Z toho vyplýva, že na spoločnosť, ktorá od verejnosti neprijíma vklady alebo iné návratné peňažné prostriedky a ktorá sa tak obmedzuje na poskytovanie úverov z peňažných prostriedkov pochádzajúcich z iných zdrojov, sa nevzťahuje pojem „úverová inštitúcia“ v zmysle článku 4 ods. 1 bodu 1 písm. a) zmeneného nariadenia č. 575/2013.

- 64 Tento záver nie je vyvrátený skutočnosťou, že v nadväznosti na zmenu nariadenia č. 575/2013 prostredníctvom nariadenia 2019/2033 tento článok 4 ods. 1 bod 1 teraz odkazuje na spoločnosť, ktorej činnosť „pozostáva z ktorejkoľvek z týchto činností“.
- 65 Normotvorca Únie totiž pri tejto zmene neoddelil v uvedenom článku 4 ods. 1 bode 1 písm. a) činnosť spočívajúcu v prijímaní vkladov alebo iných návratných peňažných prostriedkov od verejnosti od činnosti spočívajúcej v poskytovaní úverov, čo potvrdzuje, že tieto dve činnosti treba chápať ako jeden celok. Okrem toho na rozdiel od tohto ustanovenia odkazuje ten istý článok 4 ods. 1 bod 1 písm. b) na „ktorúkoľvek z činností“ uvedených v oddiele A bodoch 3 a 6 prílohy I k smernici 2014/65.
- 66 Okrem toho, pokiaľ ide o otázky vnútroštátneho súdu týkajúce sa článku 9 ods. 1 smernice 2013/36 a prílohy I k tejto smernici, treba na jednej strane uviesť, že tento článok 9 ods. 1 stanovuje výslovný zákaz pre osoby alebo spoločnosti, ktoré nie sú úverovými inštitúciami, prijímať od verejnosti vklady alebo iné návratné peňažné prostriedky bez toho, aby uvádzal aj činnosť spočívajúcu v poskytovaní úverov, a na druhej strane, že body 1 a 2 tejto prílohy I samostatne identifikujú prijímanie vkladov a poskytovanie úverov. To však nemá vplyv na výklad pojmu „úverová inštitúcia“ v zmysle nariadenia č. 575/2013.
- 67 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 4 ods. 1 bod 1 písm. a) zmeneného nariadenia č. 575/2013 sa má vykladať v tom zmysle, že spoločnosť spadá pod pojem „úverová inštitúcia“ v zmysle tohto článku 4 ods. 1 bodu 1 len vtedy, ak jej činnosť spočíva súčasne v prijímaní vkladov alebo iných návratných peňažných prostriedkov od verejnosti a v poskytovaní úverov na vlastný účet, pričom treba spresniť, že tieto vklady alebo iné peňažné prostriedky prijaté od verejnosti sú určené na poskytovanie úverov, hoci nie je vylúčené, že úvery sú poskytované aj z iných zdrojov.

O druhej otázke

- 68 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má pojem „povolenie“ v zmysle článku 4 ods. 1 bodu 42 nariadenia č. 575/2013 vykladať v tom zmysle, že zahŕňa systém udeľovania povolení úverových činností prostredníctvom registrácie.
- 69 Na úvod treba preskúmať kontext, do ktorého patrí táto otázka.
- 70 Na jednej strane v súlade s trestnoprávnym ustanovením dotknutým v konaní vo veci samej, konkrétne § 252 ods. 1 Trestného zákona, je potrestaný najmä ten „kto bez príslušného povolenia vykonáva v rámci podnikateľskej činnosti bankové, poisťovacie alebo iné finančné operácie“. Podľa vysvetlení poskytnutých vnútroštátnym súdom sa toto ustanovenie uplatňuje len na činnosti, pre ktoré je stanovený systém udeľovania povolení vo forme licencie.
- 71 Na druhej strane podľa týchto vysvetlení poskytovanie úverov z prostriedkov, ktoré nevyplývajú z činnosti spočívajúcej v prijímaní vkladov alebo iných návratných peňažných prostriedkov od verejnosti, je, ak nie bankovou operáciou, prinajmenšom finančnou operáciou, pre ktorú vnútroštátne právo stanovuje systém registrácie, a nie systém udeľovania povolení, a tak výkon takejto činnosti bez registrácie v rámci podnikateľskej činnosti nepredstavuje trestný čin.

- 72 Zdá sa však, že vnútroštátny súd sa domnieva, že výklad pojmu „povolenie“ v zmysle nariadenia č. 575/2013 je relevantný pre výklad pojmu „povolenie“ v zmysle § 252 ods. 1 Trestného zákona, pretože ak by na základe širšieho výkladu pod tieto pojmy spadali aj systém registrácie, vykonávanie finančných operácií bez registrácie, akými sú bežné úverové operácie, by sa tiež muselo považovať za spadajúce pod trestný čin uvedený v tomto ustanovení.
- 73 V tejto súvislosti treba podobne ako Európska komisia uviesť, že pojem „povolenie“ v zmysle článku 4 ods. 1 bodu 42 nariadenia č. 575/2013 treba chápať v kontexte tohto nariadenia, ktorý zahŕňa smernicu 2013/36.
- 74 Táto smernica upravuje v rámci kapitoly 1 hlavy III všeobecné požiadavky na prístup k činnosti úverových inštitúcií. Konkrétne článok 8 ods. 1 uvedenej smernice stanovuje, že členské štáty požadujú od úverových inštitúcií, aby pred začatím svojej činnosti získali povolenie.
- 75 Naopak, pokiaľ ide o finančné inštitúcie, do ktorých podľa definície uvedenej v článku 4 ods. 1 bode 26 nariadenia č. 575/2013 patria spoločnosti iné ako úverové inštitúcie a ktorých hlavná činnosť spočíva (výlučne alebo okrem iného) v poskytovaní úverov, smernica 2013/36 sa obmedzuje na to, že v rámci svojej hlavy V zakotvuje ustanovenia týkajúce sa slobody usadiť sa a slobodného poskytovania služieb.
- 76 Z toho vyplýva, že podmienky upravujúce získanie povolenia na výkon činnosti finančnej inštitúcie v zmysle nariadenia č. 575/2013 sú upravené len na vnútroštátnej úrovni, a tak, pokiaľ ide o spôsoby vydávania takýchto povolení, rozsah pojmu „povolenie“ v zmysle tohto nariadenia nie je pre konanie vo veci samej relevantný.
- 77 Za týchto okolností netreba odpovedať na druhú otázku.

O trovách

- 78 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (šiesta komora) rozhodol takto:

Článok 4 ods. 1 bod 1 písm. a) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 575/2013 z 26. júna 2013 o prudenciálnych požiadavkách na úverové inštitúcie a investičné spoločnosti a o zmene nariadenia (EÚ) č. 648/2012, zmeneného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/2033 z 27. novembra 2019,

sa má vykladať v tom zmysle, že:

spoločnosť spadá pod pojem „úverová inštitúcia“ v zmysle tohto článku 4 ods. 1 bodu 1 len vtedy, ak jej činnosť spočíva súčasne v prijímaní vkladov alebo iných návratných peňažných prostriedkov od verejnosti a v poskytovaní úverov na vlastný účet, pričom treba spresniť, že tieto vklady alebo iné peňažné prostriedky prijaté od verejnosti sú určené na poskytovanie úverov, hoci nie je vylúčené, že úvery sú poskytované aj z iných zdrojov.

Podpisy